

Anders Gadegaards prædiken 23. søndag efter trinitatis

Taler

Anders Gadegaard
Sognepræst og fhv. domprovst

Dato

12. november 2023

Sted

Ishøj Kirke

Omstændigheder

Denne prædiken blev holdt til en TV-transmitteret gudstjeneste på DR

Prædikentekst

Matthæusevangeliet kapitel 22, vers 15-22

1 Hvad skal vi dog mene om det danske sundhedssystem?? Det koster mere end
nogensinde, og alligevel er det som om, det er ringere end det har været i vores
levetid. Alene i løbet af i år har skandalerne om manglende behandling af meget
alvorligt syge mennesker stået i kø. Overlægerne laver skuffenotater om, at de
5 for længst har råbt vagt i gevær, mens politikerne såvel som de ledende
hospitalsadministratorer konkurrerer om, hvem der hurtigst får vasket sine
hænder. Vi venter på politisk handling.

10 Har min kristne tro mon noget at sige i denne sammenhæng? Eller skal tro og
politik holdes skarpt adskilt? Ja, nu forholder det sig faktisk sådan, at den tekst I
lige har hørt præcis handler om dét!

To partier på Jesu tid, der ellers ikke ønskede at have ret meget med hinanden at
gøre, har rottet sig sammen og lavet en aftale for at slippe af med en besværlig
15 mand, der med sin lære forstyrrede deres planer om at beholde regeringsmagten
på hver sit område: det religiøse og det politiske. Og det var farisæerne og
herodianerne. Farisæerne herskede over templet og synagogerne, som havde stor
indflydelse på dagligliv et med de mange religiøse love, der skulle overholdes. De
anså sig for at repræsentere Guds udvalgte folk og den dermed givne ret til
20 landet og var dermed modstandere af besættelsesmagten, romerne. Mens
herodianerne sad på den politiske magt og holdt sig gode venner med romerne,
og inddrev deres skatter, så de kunne beholde retten til også at inddrive skat til
dem selv. De to partier havde derfor ikke megen sympati for hinanden. Men det
afholdt dem ikke fra at indgå denne studehandel for at prøve at slippe af med
25 ham, de begge anså for at være farlig for deres sag, Jesus. Den slags ser vi jo tit i

politik: Uhellige alliancer mellem politiske modstandere for hver især at opnå en fordel ved at uskadeliggøre en tredje part.

30 Farisæerne sendte deres disciple, som vi så tit ser det i politik – man skulle jo nødtigt selv kunne gribes i en beskidt aftale, så man finder nogle villige sjæle til at være stik-i-rend-drenge blandt sine tilhængere, her deres disciple hører vi.

Manden, de vil have fældet, opildner til modstand såvel mod den verdslige magt, der brandskatter den forarmede befolkning som mod den religiøse magt, der
35 hævder, man kun kan have et ret gudsforhold ved at vise lydighed mod præsteskabet. I fortællingen lige inden har vi hørt, at indbydelsen til Guds rige ikke længere bare gælder det udvalgte folk, men enhver, som vil tage i mod – uden forskel. Derfor begynder dagens historie med: ”DA gik farisæerne hen og besluttede at ville fange Jesus i ord.” Nu måtte det få en ende med den mand,
40 der blev ved med at drage deres autoritet i tvivl. Kunne man bare få ham til at gøre sig selv umulig i befolkningens – eller i besættelsesmagtens øjne, så kunne man få ham uskadeliggjort. Den snedige plan, de derefter lægger, går ud på, at ligegyldigt hvilket svar han giver, ville kompromittere ham.

45 Og på sædvanlig politisk uvederhæftig manér lægger de ud med at tale søde og sleske ord for rigtig at gøre ham tryk, så han kommer til at dumme sig: ”Mester, vi ved, at du er sanddru og ikke retter dig efter andre, for du gør ikke forskel på folk.” Hør, hvor de fedter for ham. Så kan man roligt regne med, at der kommer et eller andet nederdrægtigt lige bagefter. Og det er lige, hvad der sker.

50 Spørgsmålet er i al sin enkelhed: Skal man betale kejseren skat? Svarer Jesus ja, bringer han sig i et modsætningsforhold til den forarmede befolkning, fordi skatterne var så voldsomme, og romerne var en besættelsesmagt, som inddrev skatterne med vold og magt. Hvis Jesus legitimerer det, vil folket betragte ham som en forræder, en håndlanger for det romerske herredømme, og hans
55 autoritet vil falme. Svarer han derimod nej, vil det åbenlyst placere ham som oprører mod romerriget, og farisæerne vil derefter kunne anmode romerne om at få ham fængslet som oprører.

60 Med andre ord: Et umuligt spørgsmål. En herlig politisk fælde. Men Jesus har gennemskuet deres ondskab, som det fortælles. Og svarer på en måde, som hjælper os til at forstå sammenhængen mellem tro og politik. Han be’r om en romersk mønt, en denar, som bærer kejserens portræt, fremstillet som en guddom på den ene side af mønten, og udtrykker dermed selve den

65 undertrykkelsessituation, det jødiske folk befandt sig i, at de var tvunget til at anerkende kejseren. ”Hvis billede er det?”, spørger Jesus så. Og får svaret: ”Det er kejserens billede”. Hvorefter han svarer: ”Så giv kejseren, hvad kejserens er – og Gud, hvad Guds er!”

70 Svaret er uangribeligt, politisk og religiøst, så underfuldt og kraftfuldt som nogen af hans undergerninger. Ved første øjekast ser det ud til, at han uden videre accepterer adskillelsen af tro og politik: Giv kejseren, statsmagten, det, der tilkommer den, og giv Gud, hvad der tilkommer Ham, fromhed, gudsdyrkelse -
75 det er to vidt forskellige sager. I kirke om søndagen og i samfundet resten af tiden. Det ser ud som om Paulus tolker sagen i den retning i stykket, vi hørte fra Romerbrevet, hvor han siger: *”Alle skal underordne sig under de myndigheder, som står over dem, for der findes ingen myndighed, som ikke er fra Gud” (!!) – ”Derfor betaler I jo også skat”, fortsætter han, ”og de styrende er Guds tjenere, når de tager vare på det.” (kap. 13,1 + 6).*

80

Det var først og fremmest Martin Luther, som udviklede læren om, at Gud styrer verden med to regimenter, det åndelige og det verdslige, og de må ikke sammenblandes. Men her er det værd at huske på, at lydigheden mod den
85 verdslige øvrighed kun strakte sig så langt, at hvis den viste sig at være i uoverensstemmelse med Guds vilje, skulle man sige fra. For man skal adlyde Gud mere end mennesker. Derfor talte Luther selv ofte om det kristeligt rette i konkrete politiske sager.

90 Jesu eget svar lægger langt fra op til en meget firkantet adskillelse af det religiøse og det politiske – tværtimod. Han underordner nemlig det ene under det andet: *”Giv kejseren, hvad kejserens er”* – javel, men: *”Giv også Gud, hvad Guds er”!* Problemet bliver da at komme til klarhed over, hvad der er Guds. Hvad kan Jesus have ment, der tilhører Gud, som man skal give Ham? Her falder det lige
95 for at anvende samme metode, som Jesus gjorde med mønten, der var kejserens, fordi den bærer hans billede og indskrift. Hvad tilhører da Gud? Hvad bærer hans billede og indskrift? Og vi må svare: Det gør mennesket. Vi er skabt i Hans billede og bærer Hans indskrift i vore hjerter, jævnfør Paulus’ tale et andet sted i Romerbrevet om, at vi bærer Guds lov skrevet i vore hjerter. Som loven på Sinaj
100 bjerg blev givet Moses på to stentavler, sådan er Guds egen lov givet ethvert menneske skrevet på hjertets kødtavle. Kald det samvittigheden, dette, at du er skabt med viden om, hvad der er det gode og det onde, og hvad der kræves af dig

i dit liv.

105

Med Guds billede præget i os som mønten er præget med kejserens billede, tilhører vi altså Gud. Og da er vi forpligtede at give Gud, hvad Guds er, det vil sige, vi er forpligtede at give os selv til Gud!

110 Det næste spørgsmål bliver så: Hvordan gør vi det? Ja, for det første er der at sige, at det er typisk for Jesus, at nu har han fået vendt rundt på spørgsmålet om, hvad loven siger, vi *alle sammen* skal gøre, til et spørgsmål om, hvad *jeg* skal gøre. Jesus tager brodden af den typiske farisæiske harme over, hvad *andre* nu engang vælger at gøre, idet han peger tilbage på den enkelte selv: Hvad gør du?
115 Lever du, som Gud vil? Hvorfor ser du splinten i din brors øje, men bjælken i dit eget øje ser du ikke! Omvend dig i stedet – og kom så og stil alle dine spørgsmål!

Jesus modstiller ikke politik og religion, tværtimod underordner han
120 samfundsborgerskabet under det borgerskab i Guds rige, som han med sin person giver mennesker mulighed for at få. Det er godt nok ikke et borgerskab af denne verden. Det skal ikke få os til at tro, at vi kan forvandle denne verden eller dette samfund til Guds rige. Men med Jesu komme, med hans liv, ord og gerninger er Guds rige brudt ind i denne verden og findes her. Ikke bare
125 udenfor, et andet sted, oppe i himlen. Nu kender vi Guds rige og kan genkende det, når det sætter sig spor i verden omkring os. Dét er nu vores kriterium for vores politiske dømmekraft.

Tager vi blot denne histories beretning om Jesu udsagn, kan vi udlede disse
130 kriterier:

Fald ikke for smiger og sleske ord. Stol ikke på, at alt, hvad der ser tilforladeligt ud, også er det – der kan skjule sig andre motiver end de umiddelbart synlige. Derfor: Vær altid kritisk på vagt. En kritisk bevidsthed er en selvfølgelig kristen
135 værdi.

Og gudbilledligheden, som blev belyst ved at blive sat overfor møntens kejserbillede, tilsiger os, at der skal råde ligeværdighed ”i borg og hytte”, som Grundtvig siger. Vi kunne sige: ”på borgen, i palæerne og i de små lejligheder”.

140

Det kunne for eksempel betyde på kommunalvalgdagen i overmorgen, at du

stemte på politikere, der var optaget af, at dem, de selv har i deres brød – og det er jo alt fra skolelærere til Sosu-assistenter og alle mulige andre
145 kommunalarbejdere – fik en løn, så de har råd til en bolig i den selvsamme kommune, de er ansat i. Det ville her i København sætte politikerne på en særdeles vigtig op gave at sikre boliger, der er til at betale for de lønninger, de selv udbetaler. Se dét ville være kristeligt praktiseret ligeværdighed.

150 At give Gud, hvad der er Guds, og at give kejseren, hvad der er kejserens, hører uløseligt sammen. Det betyder, at tage del i samfundslivet, underordne sig dets love og regler for så vidt, de ikke er i modstrid med Guds vilje. Og samtidigt søge at lade ens delagtighed i Guds rige ved troen forplante sig, så det sætter sig spor i vort liv med hinanden. Det kan vi trygt og roligt bestræbe os på i bevidstheden
155 om, at ikke den værste magt- eller voldsanvendelse kan tage vort borgerskab i Guds rige fra os. Intet over eller under eller på jorden kan skille os fra Guds kærlighed, som møder os i Jesus Kristus. Heri ligger både tryghed og frihed, som giver både ro og fred og mod til frygtløst at kaste os ud i livet med den målestok, som Jesu ord og gerninger giver os. – Med Kaj Munks ord: *”Hvis jeg af*
160 *menneskefrygt satte mig hen som passiv tilskuer (til samfundsudviklingen), måtte jeg føle mig som forbryder mod min kristne tro.”* (læses ikke: citeret fra Bjarne Nielsen Brovst: Kaj Munk. Krigen og mordet. Kbh. 1993, note 287).

Amen.

165

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

170

Tags

23. søndag efter trinitatis, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/anders-gadegaards-praediken-23-sondag-efter-trinitatis>

175

180